

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PETRE, MIHAI

**Ziua când mor caii / Mihai Petre. - Deva : Editura Emia,
2026**

ISBN 978-973-753-630-3

821.135.1

Realizarea copertii: Bogdan Petre

Tehnoredactare: EMIA

Culegerea de text și corectura: EMIA

CASA DE EDITARE EMIA

www.emia.ro

DEVA,
Str. MAREȘAL AVERESCU /20
edituraemia@yahoo.com

MIHAI PETRE

**ZIUA
CÂND MOR CAII**

Editura EMIA

Într-o casă aproape nouă, odată cu ultimele raze ale stelelor dimineții, a apărut o umbră. A ieșit în curtea prelungită spre apa cu nume de culoare, apoi s-a plimbat de la biserică la școală. Îmbrăcînd veșmintele cuvîntului, a plecat să cutreiere zări și cărări. A întîlnit alte și alte umbre și ele prinse în rotunjirea de culori și rosturi a anotimpurilor. Prin ușile vieții, umbra a trecut lacrimă și speranță, vorbă și tăcere, fulger și piatră... A fost... și toate au început

Primăvara

Peste sat, dimineața se anunța ca toate celelalte. Mai întîi soarele ce sta să răsară dinspre Dealul Oltului își va trimite o dungă de lumină gălbuie, deșirată din roșul lui aprins, pentru a se anina de culmea dealului din față. Odată licărind printre viile de culme, mama o va folosi pentru a mă trezi... -Hai, Mișule, mamă, scoal'te, că avem treabă!... Repetate în fiecare dimineață, îi învățasem cuvintele pe de rost și, uneori, printre bombănelile mele somnoroase, i-o luam înainte, spunîndu-i ultimul argument... -Că uite, acu' răsare soarele!... -A-ha, păi dacă răsare, scoal'te odată, că măi am și alte treburi! Apoi îndemnul lua o altă direcție... -Hai, Tatiană, mamă, fii tu măi vre'nică și măi cuminte, că sub asta și lenea doarme d-asăară!... Și soră-mea și eu ne alegeam cu somnul și visele dimineții rupte și împrăștiate printre vorbele mamei. Știam că degeaba voi încerca să trag de timpul-somn atît de dulce dimineața, rugîndu-mă să mă mai lase, că doar mai sînt și alți copii și la ei soarele nu vine așa devreme. La vreo umbră rară, pierdută de vreun salcîm ori de vreun tufiș de mărăcini cînd vacile pășteau, puneam rugăminți în priviri și i le trimiteam, dar nu ajungeau la el ori că era prea departe, ori că se topeau de căldura lui. Pentru mulți, și dimineața aceasta intra în firescul mers al zilei, pentru mine avea să fie mai altfel. Ieșind din casă, cu grija de a nu fi auzit, am luat-o încet spre poarta dinspre vale. Tocmai atunci cocoșul nostru își aduse aminte să-și rostogolească cu-cu-ri-gu-ul lui îngroșat peste curte. I-am trimis cîteva drăcuieli șoptite, motivate de teama de a nu o trezi pe mama care nu m-ar fi lăsat să merg la plivit. Mi-o spusese de mai multe ori, dar foarte hotărît în seara trecută cînd mă privise atentă

cu ochii ei mari și căprui luminind a neînțelegere... -Un' să te duci, mă? La plivit, la fermă? Păi te primește? Cît sînt eu dă năcăjită, asta-mi măi lipsăște, să fii plecat pă culmea dealului, să măi am și grija ta! Măi încolo o să vorbim cu mă-ta mare să te ia cu ea... Ce să-i mai spun că eu vorbisem deja, rugînd-o de mai multe ori să... Dar maica-mare ori nu mă băga în seamă, ori îmi arunca tăcînd o privire obosită, ștergîndu-și mîinile cu un colț al șortului de stambă subțire și înflorată. Pe potecă, am simțit cum roua dimineții îmi uda pantalonii de doc subțire și decolorat, spălîndu-mi și picioarele desculțe. În Verdea, apa care, venind dinspre Mitrofani, dăduse și numele satului înșirat de-a lungul ei, m-am oprit, m-am spălat și m-am închinat, făcîndu-mi curaj să trec prin colțul pădurii de la Popa, dincolo de care poteca urca pînă în pisc unde se întîlnea cu cea venită dinspre Mătușari. În boarea dimineții, pădurea își îmbrăcase verdele în liniște și în fuioare de umbră neagră prin care trebuia să trec. Trebuia, chiar dacă..., dar n-avea ce să-mi iasă-n cale, doar poate vreo ielă, dar și astea vin după miezul nopții și au putere pînă la primul cîntat al cocoșilor, cum știam de la neica Dumitru. Dar dacă vreuna, rămăsese adormită și venind dinspre apa pe malul căreia o fi așteptat vreun flăcău să-i ia mințile, acum se grăbea să n-o prindă lumina? Asta n-o mai știa nici neica Dumitru care văzuse ielele într-o noapte cu lună plină cînd, flăcău tînăr, s-a dus singur să păzească via. De fapt nu era singur, că luase cu el cățeaua cu care nu-i mai era frică, de multe ori bătîndu-se cu lupul și cu hoții. Da, dar eu eram chiar singur, cu inima-n gît de frică. Neica fusese curajos cînd plecase de-acasă, dar și el tremurase de teamă pe la miezul nopții cînd s-a trezit în mîrîitul subțire al cățelei. S-a mirat că nu se dă la hoț ori la animalul pădurii intrat în vie, ci se bagă în el căutînd apărare și atunci, în liniștea nopții cu lună plină, s-a auzit un cîntec atît de frumos... -Bă, nepoate, era dă pă altă lume, ce să-ț' măi spui... Binișor, am dat la o parte cîteva frunze dîn acoperișul bordeiului și le-am văzut... Erau trei..., fete tinere, cam goale, că aveau niște cămăși lungi dă borangic subțîree și aalb,

și d-o frumusațăă!... Să țineau dă mînă și parcă pluteau și cîntaau și cîntaau... Doamne, ce cîntec!... Mi să tăiase și răsuflarea. Cu o mirare speriată a răspuns întrebării mele... de ce n-a ieșit la ele?... -Cum să ies afară la Sfinte?... Ce, eram nebun? Păi nu știi, că ești copil! Cine le vede sau e văzut dă Zîne, nu măi e om întreg, să duce după ele și Șoimancele îl duc la o apă sau la o pădure unde ori să omoară, ori îi ia o mînă, un picior, sau rămîne cu mințile pierdute și umblă d-a nebunu'. Îl știi pă Lie al lu' Boțogan, ăla dă umblă-ntr-o parte, cu picioru' tîrîș. El le-a văzut la pod, la Blidaru, cîntau și jucau în juru' fîntînii și l-au chemat și pă el să intre-n hora lor, noroc că au cîntat cocoșii ș' -a scăpat, că al'fel... Da' ș-așa nu măi e om întreg! Flăcău cît crucea și uită-te la el!... De la tata mare mai știam despre unii care le-au văzut... ziceau că Măiestrele vin și pleacă într-o căruță plină cu flori și trasă dă cai mari și negri, cu coamele împletite și ele cu flori. Dă unde vin nu să știe și nici nu e bine să afli. La noi ajung pă la Sînzîiene și stau pîn' pă la Sfîntu' Ilie, că Sfîntu' e birjarul lor și cînd tună s-aude pă cer huruitul roților... Dar n-aveam cum să mă-nțînesc cu..., mai ales că satul se umpluse de cu-cu-ri-găitul cocoșilor și ele n-aveau putere decît pînă la primul cîntat al lor. Amestecînd amintirile despre iele cu puținul curaj pe care-l adunam în mine, am trecut prin colțul de pădure, ieșind în poienița marcată de poteca urcătoare pînă în culmea dealului. Acum nu-mi mai era frică, sau așa credeam cînd, deodată, de undeva din întunericul apăsător al pădurii s-a ivit un cal mare și negru, atît de negru că, în jurul lui, umbra lăptoasă a dimineții parcă se lumina. Am înghețat cu ochii la calul care, precis, era de la căruța ielelor, uitat de noapte și trimis de pădure să-mi aducă una din acele nenorociri... Și nu știu cum am apucat să mă ascund după o tufă de corn. Și-a ridicat picioarele din față și, parcă, din coamă au început să-i cadă flori albe și frunze, trimițînd în aerul rece un nechezat cum nu mai auzisem. Pe nări, aburii fornăitului erau flăcări lungi și alburii topite în umbra dimineții. Apoi, un huruit ca de mari bolovani rostogoliți spre vale m-a ajuns și un trăznet fără fulger

s-a slins într-un galop peste pădurea care l-a înghițit, neatinsă de copitele lui. Nemișcat și cu respirația neauzită, dar văzută pe frunzele ușor tremurate ale cornului, abia am putut să-mi fac semnul crucii cu limba-n cerul gurii și, închizînd ochii, am cerut ajutor Maicii Domnului, gîndind că e pedeapsa mea de la Dumnezeu, că mă hotărisem să merg și eu la plivit, singur și fără maica-mare! Încet și după mai multe închinări, am deschis ochii și... nici urmă de cal! Cînd și încotro plecase și cum de la nechezatul lui nu răspunsese nici o iapă? Precis, așa n-a fost cal curat! Păi, n-are și nea Costică Mărgărit armăsar? La nechezatul lui se umple valea de răspunsul iepelor. Și la asta, nimic! Și dintr-odată m-a cuprins un tremurat, dinții mi se numărau singuri, iar genunchii se mișcau fără mine, urmînd doar poteca. Cu frica respirată la fiecare pas, am ajuns la jumătatea coastei unde m-am oprit, uitîndu-mă peste sat. Luminat de soarele care ajunsese sub pădurea de la Janca, se trezea în larma păsărilor și a animalelor din curți, iar eu am răsuflat mai ușurat cînd am auzit glasuri venind dinspre Mătușari. M-am grăbit să ajung în pisc, să mă adaug cetei de femei și copii pe care i-am așteptat. Primii au ajuns Ile al lu' Boganu, cam deșirat, cu ochii mici și urechile mari și Gigel al Leanii lu' Risipitu, zis și Gigea, nu de la fața frumoasă ca a unei fete, ci de la soru-sa mai mică, Lina, care, neputînd să-i zică Gigel, i-a zis Gigea și așa i-a rămas numele care nu-i plăcea, că era băiat, nu fată! Gîfîind, Ile mi-a aruncat așa, în treacăt, o întrebare... -Ce, bă, veniși și tu la plivit?... Nu i-am răspuns, simțind în glasul lui ceva ce nu-mi plăcea. Făcea pă deșteptul?... Și ce dacă era cu vreo doi ani mai mare ca mine?... Asta îi dădea dreptul să?... Al dracu' dă Iepurilă!... Și de privirea lui răutăcioasă și de vorbele-i rânjite, m-a apărât Gigel... -Lasă-l, bă, ce-ai cu el..., vine la ferma ta?... În gînd i-am promis că n-o să-i mai zic Gigea niciodată și m-am tras lîngă el, urmărindu-i mîna care arăta... Iete, bă, d-acilea să vede cel mai bine satu' Verdea, dă la biserică pîn' pă Săliște! Într-adevăr, din umbra piscului, satul bine luminat de soarele dimneții se vedea în toată

frumusețea lui. Întrerupt de case și acareturi, verdele plin al pomilor de prin curți se prelungea pînă în zăvoiul de sălcii și anini ce urmau firul apei... Bă, cînd oi fi mare, fiu al moartii dacă nu mă mut din Mătușari!... Îmi fac casă în sat... Iete ce frumos e! ... și mîna lui Gigel s-a oprit într-un punct al satului din vale. Adevărul e că el nu se trăgea din neamul lui Nilă Mătușescu, primul care plecase din sat, trecuse dincolo de Verdea și bătuse țarușul a ceea ce, zicea el, avea să devină un alt sat. Își făcuse casă aproape de Valea Mare, nu doar că acolo avea pămînt, că loc de casă avea și-n sat, dar aici era mai ușor de crescut vite, de adus lemne și mai ferit de jandarmii care nu călcau pe ulița lor. După Nilă au venit și alții, unul din Ciortănești, altul din Rambelești și din ai lu' Ungureanu și așa s-a înfiripat cătunul care se mărise și la deal și la vale. Băieții nu plecau, își făceau case noi, sau rămîneau în cea părintească. Și unele fete își aduseseră bărbații aici, convingîndu-i ba cu averea, ba cu avantajele vieții din cătunul acum ascuns în umbra dimineții. În sat, veneau trecînd o punte de lemn, de multe ori luată de Verdea umflată peste maluri de ploile primăverii sau ale verii. Cînd mergeau la tîrg, pe jos ori cu căruțele, o luau pe Băranga și ieșeau la Mazili. Cînd aveau treabă-n sat, treceau Verdea și suiau pe ulița de la Podu Blidaru... De sub coastă au apărut și Nela, sora lui Ile, și Vetuța lu' Bageac, amîndouă de vîrsta mea, dar învățau la școala din centru. S-au așezat la marginea rîndului de vie și Nela a-nceput să rîdă, arătîndu-mă cu degetul... -Iete, bă, veniși la plivit cu cămașa ruptă, ai?... -L-o fi bătut mă-sa dă dimineață, că are și sînge pă umăr, a completat Ile, cu bătaia de joc cuprinsă în cuvinte și-n privire. Atunci m-am uitat și eu..., da, cămașa-mi era ruptă aproape de umărul stîng și cîteva zgîrieturi își uscau sîngele în dire ușoare. Să le spun ce-am pățit și cum m-am ascuns de calul ielelor în tufa de corn? O să rîdă de mine! Numai lu' neica Dumitru, o să-i povestesc tot, că el... și tăcerea mi s-a prelungit pînă dincolo de întrebarea Mariți lu' Florică Bageac, bunica Vetuții care vorbea cam sîsîit și pentru că mai avea doar cîțiva

dinți în gura știrbă... -Noane, unde e, mă?... În loc de răspuns am dat din umeri a neștiință. Noroc că tot ea a continuat... -Eh, vine ca pă poteca dă la Buiculești, că nu te lăsa mă-ta singur!... Da, auzisem și eu că la fermă nu te primește singur, trebuia să vii cu cineva care să aibă grijă de tine, că ai mari te bat, îți iau teiul sau îți cer să le aduci apă și rămii cu rîndul în urmă, apoi ei să odihnesc și rîd de tine, că ești adormit ori leneș...

În curtea fermei, intru și mă pierd în grămada copiilor care așteaptă să vină șeful de echipă, nea Enache, să ne dea tei. Dacă primești teiul, rămii la plivit, dacă nu..., pleci acasă! Asta e legea locului cunoscută de voie, de nevoie, de toți copiii doritori să rămînă măcar o zi la plivit. Simt cum pentru moment gălăgia mulțimii se topește în speranța că, fiind cuminte, fiecare va avea parte de o păpușă din rafia pe care ne-o va arăta șeful de echipă. Pentru toți, el este Isus, indicînd cu degetul întins calea spre o zi... la plivit sau acasă! Și lui îi place să fie ascultat și respectat de mulțimea care-i urmărește mișcările cu teama de a nu primi teiul. Sub privirea lui scrutătoare și cei mai îndrăzneți tac. Amestecat printre copii, stau cuminte și încerc să scap dă nodul care mi s-a pus în gît, uitîndu-mă atent la Enache, văzînd că Dumnezeuul apărut printre copii nu seamănă cu cel din icoanele bisericii. Poate, coborînd pe pămînt, să fi pierdut privirea aceea care vedea departe, blînd trecută peste nevoile fiecăruia? Hainele nu contau, că atunci cînd Dumnezeu și Sf. Petru veneau printre oameni, erau îmbrăcați ca țărani și nu se deosebeau de ei. Dar Dumnezeuul din această dimineață este gras, cu burta afîrmînd peste pantalonii de doc și are o pălărie de paie veche și ruptă pe la margini. Cu ea-și face vînt de cîteva ori, spre a-și răcori fața negricioasă și nebărbierită... -Cald, al dracului, și azi, bă!..., zice mai mult pentru el, în timp ce-și ridică pantalonii cu turul lăsat. Un colț de cămașă îi atîrna pe-afară, ca o zdreanță fără de folos.

Și apoi, simt cum privirea lui, aspră ca scoarța de salcîm bătrîn, trece pe deasupra mea și un dînte de sus, galben și pierdut în gura mare, despică vorbele care-mi hotărau ziua... -Tu al cui ești mă?... -Al Mării lu' Mitrel!... îi răspund cu cea mai dulce voce... -Mitrel?... Mitrel?... și după un timp, terminînd de căutat prin memorie, vine și întrebarea... Și unde e, mă, tac-to?... tot plecat?... Nu mi-a așteptat răspunsul dat printr-o clătinare a capului, îl știa sau nu-l interesa?... mi-era indiferent! Important era licărul de speranță simțit în colțul inimii, dacă-l știe pe tata, o să-mi dea tei!... -Cosor ai, mă?... l-am auzit despicînd iar întrebarea. În loc de răspuns, dau repede din cap, arătîndu-i cosorul. Mi-l măsoară o clipă și pe mine odată cu el... -E mic, mă!..., îi aud vorbele strecurate prin dintele de sus. Nu zic nimic, să nu-l supăr, cosorul nu era mic, îl aveam de la tata-mare, mîner lustruit, lamă adusă la capăt și ascuțită pe piatră! I l-am cerut să fac tei, în pădure și s-a mirat că tocmai acum îl fac. Mi l-a dat, semn că minciuna mea a prins... -Păi dacă nu ne-a mări rămas și ne tebuie la plivitu' al doilea., dă unde tei?... Nu era greu să faci tei. Prin pădure, căutam tufe tinere cu bețe lungi și drepte, le tăiam aproape de rădăcină, apoi le jupuiam de scoarță. O creștam în partea de jos, îndepărtam partea cenușie din afară și păstram doar porțiunea albă care îmbrăcase nuiua teiului. Pe aceasta o desfăceam în fișii subțiri și lungi, bune de plivit la vie. La fermă, foloseau rafia, un fel de tei străin, de un galben murdar și mai subțire decît al nostru, se zicea că e adus din alte țări, dar nimeni nu știa de unde. Mă uit la Enache care intră nemulțumit în mulțimea copiilor și-i împinge de lîngă păpușile de rafie, strigîndu-le... -Dă-te mă, mări încolo!... Iete la el!... Ce te-mpingi așa?... Unii se retrag, urmîndu-i îndemnul, alții nu... și gălăgia se reia imediat... -Hai, nea Enache, dă-mi și mie!... Și mie, nea Enache!... Mie, nea Enache!... se aude din gloata mîinilor întinse. Înconjurat de hărmălaia copiilor, șeful de echipă se rotește printre

ei și le aruncă un răstit... -Ho, că vă dau!... Vorbele lui nu mai sînt ale Dumnezeuului înțelegător și iertător, ci ale unui Stăpîn pămîntean, răutăcios și supărat... -Ho, că vă dau și vouă!... zicea și mama în fiecare dimineață cînd, asaltată de mulțimea păsărilor flămînde, de guișatul porcului și mugetul vacii, le anunța că-și vor primi tainul de boabe și mălai. Pentru orătării și animale nu contau vorbele, ci trocurile care, odată umplute cu mîncare, făceau ca gălăgia să se stingă în mulțumitoare gîlgîituri și bateri de aripi. Mie, vorbele lui Enache îmi aduc lumină în ochii plini de așteptare, înțelegînd și sperînd că azi voi primi și... Dar Enache nu se grăbește cu împărțitul teiului, privirea lui caută prin mulțime și, dintele din față îi şuiera o întrebare așezată direct pe umerii copilului din fața lui... -Tu m-ai înjurat ieri, mă?... -Nu eu, nea Enache!... Păi ce-am eu să... și umerii i se fac mai mici, semn al unei posibile iertări din partea celui care, ca un adevărat Dumnezeu, e bun și mare!... -Nu el!..., au sărit mai mulți cu gura, dar mai tare s-a auzit Île care, fiind mai mare, știa că va primi tei. Am înțeles repede șmecheria lui, dacă Enache îl va lăsa în pace și-i va da păpușa de rafie, bietul copil va trebui să asculte de Iepurilă, precum un cățel legat de lanțul unei obligații, dacă nu, tot îi va fi dator, azi, mîine și mereu, că doar el i-a luat apărarea, în timp ce alții n-au sărit să-l apere. Aha, deci cam așa merg treburile pe-aici! Cine e mai tare și mai șmecher se-nvîrtește de un ajutor sau de mai multe, doar să ai gura mare... -Da' cine, mă?... insistă nea Enache, trecînd o altă întrebare peste corul copiilor care-și jucau serios cartea neștiinței și a nevinovăției... Nu știți, ai?... Las' că află eu!... Și să nu-l măi prind pă la fermă, s-aude?... Și privirea îi trece mai departe, îi numără pe cei mai mari și cunoscuți, apoi mîna care ține păpușa de tei hotărăște... -Tu, tu și ăla, luați tei!... Apoi se oprește în dreptul altui copil, întrebîndu-l... -Tu al cui ești, mă?... A-ha, al lu' Pîrcioagă!..., al lu' Nelu sau al lu' Mărin?... Și veniși sîngur?... Dar copilul n-

apucă să-i spună al cui era și cu cine venise, că l-am auzit... -Gata!... Voi, ăilanți, acasă!... Nu măi e tei!..., adică nu mai era și pentru restul copiilor rămași ca și mine cu o tristete grea pe fețele alungite de amărăciune. Apoi, de undeva, se aude un glas care tremură o întrebare ce trece dincolo de realitatea clipei, spre o posibilă și dorită rezolvare... -Da, mîine, nea Enache, e tei?... -Nu știu, să vedem... și răspunsul neutru al șefului de echipă se pierde prin cei doi tei bătrîni care umbreau casa mare a fermei. Și-a mai ridicat o dată pantalonii lăsați sub burta mare și a luat-o spre scara care ducea sus, unde era biroul brigadierului. Pe prisma lungă de la etaj se ajungea urcînd pe cele două scări, una dinspre Olt, alta dinspre Verdeea, lăsînd destul loc, sub casă, pentru pivnița al cărei gîrlici era marcat de două uși mari, cu grilaj de lemn în partea de sus. Din balcon, Enache urmărește cum încet-încet, curtea se golește. Bucuroși, copiii care primiseră rafie au plecat cu gălăgia după ei, la plivit. În trecere și fluturînd păpușa de tei. Nela a scos limba la mine, ca să-mi facă-n ciudă... -Îți dau eu, o să-ți rup cozile cînd te-oi prinde, las' c-o să vezi tu!... și, tot fără glas, i-am mai promis și altele. La fel colțatului de frate-său care și-a rînjit iar zîmbetul spre mine. Ce dacă e mai mare cu doi ani ca mine, îl prind eu și pe el, mai tîrziu!... Am mai rămas, tot sperînd că nea Enache va coborî și-mi va da și mie tei, că altfel ce rost avea să mă-ntrebe de tata? Știa și el ca toată lumea din sat că e plecat... -Tu ce măi stai, bă, p-aci?... Du-te acasă, eei!... și vorbele aruncate de un tînar frumos și bine făcut, dar cam negru la față, mergînd agale și tîrînd niște hamuri vechi după el, m-au trezit, făcîndu-mă s-o iau încet pe drumul înapoi. Eram puțin în urma celor plecați mai devreme și, pe coastă-n vale, mi-am topit lacrimile necazului în blestemele și înjurăturile comune între care mai bine trimisă era a lui |Mina, vecinul meu. Ochii lui mari i se-nărcău de un albastru-verzui mai intens cînd, uitîndu-se spre fermă, zicea... -Fete-te bătrîna-n cur, Enache! Fir-ai al dracu' cu

dintele tău, dacă nu ți l-oi rupe eu, când m-oi face mare! Apoi, o voce de fată-l completa... -Pupa-m-ai undeva, bă, Enache!... Iete, ici! și, aplecată ușor în față, cu o mînă-și bătea ușor fusta ridicată, la spate, peste fund și peste picioarele-i subțiri...

Coborînd, mi-am ticluit o minciună... Am fost la tata-mare să-i cer cosorul, să fac tei, dacă tot mă duc cu vacile și, dacă nu mă crezi, uite!... și mîna mi se întinde și se desface, lăsînd să se vadă lama cosorului. Dar am rămas nemișcat și mut de mirare... Pe malul celălalt al Verzii, mă aștepta mama! De unde știa că plecasem la plivit și mai ales că n-o să mă primească? Să fi vorbit maica-mare cu Enache? Dar cînd, că doar fusesem singur și atunci cum de aflase? Și gîndurile mele răsuceau și alte întrebări fără răspuns, în timp ce eram luat la rost... -Unde fusăși, mă?... Pleci așa d-acasă, pă furiș?... Păi ești dă capu' tău?... Apoi, de pe malul apei mi-a arătat vacile care-și adăpau setea nopții trecute, cu înghițituri egale și absente față de necazul meu... -Du-te cu ele și, cînd vii acasă, stăm noi dă vorbă, n-ai grijă!..., le-ncasez' tu!... Amenințările întărite de nuiua fluturată spre mine erau sincere și, dac-aș fi fost mai aproape, sigur aș fi simțit arsura loviturilor ei. Întotdeauna cînd făceam cîte o nefăcută, aveam grijă să stau aproape de poartă, să pot fugi. La întoarcerea mea tîrzie, timpul trecut făcea ca răsplata promisă să se amîne pentru o zi cînd... - O să-m' caz' tu-n mînă ș-o să vez' atunci bătaie ce-o să-ț' trag!... Adevărul e că mama nu se dădea-n lături să ne altoiască și pe mine și pe soră-mea și lacrimilor noastre le răspundea cu supărarea întipărită în colțul gurii... -Te doare, ai?... Las' că și pă mine mă doare!... Cît sînt eu dă năcăjită, asta mi-ar măi trebui, să creșteți proști și leneși!... Ce-o durea pe ea, nu știam, că doar urechile noastre ardeau, iar ochii-și vărsau durerea printre rugămințile înecate în lacrimi. Apoi, nu înțelegeam prea bine de ce era năcăjită? Că tata plecase pe șantier, dar nu era singurul,

mai plecaseră și alții din sat. Proști nu eram, că luam mereu premiul I și nici leneși nu puteam fi cu o mamă care ne trezea odată cu zorile, spunîndu-ne că soarele a răsărit demult și că alți copii sînt mai vrednici ca noi. La prînz, am dus vacile acasă și am fugit la maica-mare, așa cum făceam în toate zilele mele negre. Mi-a dat să mănînc, dar mi-a pus în strachină și toată povestea dimineții cînd mama a venit, căutîndu-mă și cerîndu-i socoteală... că știa și m-a lăsat să plec sîngur la plivit, zicîndu-i că nu cumva să-mi măi ia apărarea, că ea m-a învățat cu năravul asta... una-două, fuga la maica-mare! Știam eu că pînă după prînz supărarea mamei va fi trecut de jumătate și dacă ar merge cu mine și maica-mare... Pe drum, n-am zis nimic de întîlnirea cu calul telelor, i-am spus doar că țața Marița a întreat de ea și că Enache nu mi-a dat tei, ba și-a rîs de mine, zicînd că am cosorul prea mic... -Dar cum să fie mic, dacă e al lu' tata-mare? ... Na, să i-l dai, că nu-mi măi trebuie!... -Și dă ce-ai vrut mă să te duci dă unu' sîngur?... Nu știai că nu te primește?... m-a luat la rost maica-mare. Și ei i-am spus cu glasul aproape înecat de plîns cum m-am gîndit eu să aduc bani în casă. Și opt lei dac-aș lua la plivit, ar fi bine!..., dar nu i-am zis nimic de bucuria trăită atunci cînd aș fi venit acasă cu primii mei bani. Auzisem de multe ori strigîndu-se din deal... -Hai la bani, bă!... și vedeam copii și femei urcînd coasta cu piscul ei scurt dar drept ca peretele ... și eu eram trimis cu vacile! Dacă tot zice mama că sînt mare, atunci să aduc bani în casă, nu să stau cu vacile pe cîmp, asta poate s-o facă și Tatiana, ea ce are? Și în mintea mea am văzut-o pe mama cheltuind banii mei... Ne va cumpăra salam și pîine albă, ne va face colarez și, măcar în ziua aia, n-o să mai fie năcăjită! M-am oprit la poartă și am așteptat. Ce-or fi vorbit, nu știu, dar după un timp, am auzit-o pe maica-mare... -Hai, vino, că nu-ț' face nimic, dă' de!..., adică să fiu cuminte și s-o ascult pe mama, că are destule griji și necazuri pe cap...

Seara de vară își aducea răcoarea ei plăcută și noi, copiii, ne adunam la vreo poartă, vorbind despre ziua trecută și schimbînd vestile despre ce a făcut ori a vrut să facă unul sau altul. Bineînțeles că totul căpăta alte dimensiuni asigurate de laudele fiecăruia. Că Sănduța fusese la tîrg, știam de acum două săptămîni, dar o ascultam, că povestea frumos, adăugînd mereu alte și alte mirări... -Bă, să vedeț' cocoanele..., avea pălării!..., fiu a nămbii, dacă vă mint! Mitel, fratele mai mic, o urmărea cu ochii măriți și-și arăta admirația pentru soră-sa, dînd din cap... -Și eu am văzut trenu' d-aproape, că am fost cu neica Tudor, la gară, o completa frate-său Mitrică. Trenul îl văzusem și eu, dar din culmea dealului, cînd treceam cu vacile de la Ungureni în Valea Lupului... O locomotivă al cărei fum curgea mereu pe deasupra vagoanelor lungi și verzi. Nu l-am mai lăsat să ne spună iar cum pufăia locomotiva, cum bea apă de la un turn roșu, cu o pîlnie maree!... și cum stăteau la geam domnii și cocoanele, cum... -Da', mă, Mitrică, dac-ai fost în gară, ai auzit cum a fluierat trenu'?... -Aha, bă!..., te și sperii, cît dă tare s-aude și măi dă dăparte dă locomotivă!... -Da' știi dă ce fluieră trenu', mă?... -Nu știu, mă, nu știu!..., spune tu, dacă te crez' măi dăștept!... Și i-am spus... -Să să dea proștii la o parte, că vine trenu' și să nu-i calce, bă!... -Da, bă, bine că știi tu, că ești... și Mitrică-și strigă supărarea neterminată, căci le-am spus cum mă păcălise și pe mine Onică al Floarii care venise cu caii și-i băgase să pască în lucerna lui Niculae Grecioiu, cerîndu-mi să nu-l spun. Și caii lui Onică mi-au amintit de calul dimineții, mare și luminos de negru... și era gata să le zic, dar țața Leana s-a arătat în poartă și și-a strigat îndemnul... -Hai în curte, acu'!! ..., că e tîrziu!... și a trebuit să plecăm fiecare pe la casele noastre...

Obosit de alergăturile zilei, adormeam repede și fără visuri. Însă, în noaptea aceea, am visat... Am visat ceva care mi-a făcut somnul plin de gemete și zvîrcoliri. Dimineța, mama a vrut să știe ce-am visat... -Că toată noaptea te-ai sucit și răsucit,

ba ai și vorbit, da' nu să-nțălegea și parcă te băteau cu cineva, ba cu un om, ba cu un cal... Dar cum să-i spun de calul ielelor cu care mă înfîlnisem dimineța și apoi mă luptasem în vis, așa că am scăpat repede cu un căscat pe jumătate amestecat cu... -Am uitat, ceva cu un cal, da' nu măi știu..., deși visul mi se întipărise în minte și l-am rețrăit în toate amănuntele lui. Se făcea că eram în Dealu Oltului și păzeam via lui neica Dumitru, dar de ce n-o păzeam pe-a noastră de la Pavel ori de la Chera, nu știu. Era o noapte cu lună plină și stam în bordeiul lui, cu cosorul lui tata-mare sub cap, dar cosorul nu era cel cunoscut, ci unul lung ca o sabie, cu lama ușor adusă la capăt. Eram mare, că n-aveam loc în bordei și-mi încercam puterile ridicînd acoperișul de frunze și pămînt al bordeiului, dar mai ales mă simțeam fără frică, gata să lupt cu vreun hoț venit la struguri. Și chiar a venit... o namilă de hoț! Luna își desena jocurile de lumină albă pe hainele lui negre, îmbrăcate înadins ca hoții de noapte, să nu fie văzuți. Mergea ciucit și se sprijinea pe mîini, de parcă avea patru picioare. Tîra după el o măciucă pe care a ridicat-o peste capul lui pentru a mă lovi și atunci am strigat la el cu vorbele unui Făt-Frumos din basmul spus și răspus de maica-mare... *Vine ciuș cu măciuş, Dă în cap, peste cap...*, dar să știi că nu-mi e frică dă tine și sînt gata să ne luptăm d-acum pînă dimineață, ori pînă cînd va *Curge sînge roșior, Ca mătasea din fuior!*... și am ridicat cosorul-sabie. Hoțul s-a ridicat și el și, în lumina lunii, parcă mîinile erau, ori aduceau cu două picioare de cal, iar capul se termina cu falca de jos alungită mult, cu buza de sus răsfrîntă peste cea de jos. Cu un glas ce semăna cu un nechezat mi-a zis că primește să ne luptăm pînă va *Curge sînge roșior, Ca mătasea din fuior!*..., dar numai pînă la miezul nopții!... -Aha!..., să ai timp să aranjezi strugurii și să prinzi trenu' dă Sibiu, i-am strigat eu... Hoț al dracului!... Asară ai cules un coș-două dă struguri dă la tine, așa, doar să te vază lumea și acuma dai atacu' în via lu' neica Dumitru. Dimineța iei trenu' dă Sibiu cu cinci-șase coșuri, din via ta, așa-i? Stăi că te-nvăț eu să măi furi!... și am început lupta. Măciuca

lui mă atingea dureros peste tot, în timp ce cosorul-sabie, lăsa doar ușoare tăieturi pe hainele-i negre. I-am dat ocol, căutînd să-l ating la picioare, așa ca la trîntă unde, dacă poți să-i pui piedică celui alt, l-ai și trîntit la pămînt, dar s-a ferit, învîrtind și trecînd măciuca dintr-o mînă – picior de cal – într-alta. Cînd a vrut să mă lovească, m-am apărut cu cosorul-sabie care i-a atins măciuca și dintr-odată i s-a făcut... un băț... și înainte de a-l lovi, l-am auzit, întrebîndu-mă cu același glas nechezat... -De ce vrei să mă omori?... Hoțul s-a scuturat de trei ori, hainele i-au căzut și pe pielea de mătase neagră luna desena mari jocuri de lumină albă. Era calul ielelor, cel întîlnit de dimineață, mai mare și mai puternic în bătaia lunii pline și din coamă au început să-i cadă flori mari și albe. Un furnăit de aburi luminoși a speriat somnul păsărilor pădurii, iar tropotul copitelor a zguduit rîndurile vici ca o furtună din altă lume. A plecat cu un iiii-ho-hoo prelungit peste Valea Lupului și mi s-a părut că în valurile ecoului nechezatului se rostogolea întrebarea... -De ce vrei să mă omori?... mă omori?... omori?...

Și în dimineața asta, în curtea fermei sînt femei și copii veniți la plivit de o parte și de alta a Dealului Olt, cam vreo zece din Verdea, satul din dreapta, și cam tot atîția din Bîrsanu, satul din stînga dealului. Stau lîngă maica-mare și mai departe de ceata copiilor, căței flămînzi și gălăgioși care-și așteaptă mîncarea, adică teiul primit sau nu, de la nea Enache, Dumnezeu dimineții care-mi va hotărî soarta. Singurul stăpîn al acestei mulțimi vine încet, tîrînd după el un snop de păpuși de rafie și fluturînd o cămașă cu mîneacă scurtă. Purtată peste aceiași pantaloni și încheiată la mijloc lasă vederii în partea de jos o curea maronie, frumos împletită din nojițe subțiri, semn că Dumnezeu s-a înnoit cu ceva. Și din dintele de sus care se mișcă mai mult spre mine se aude șuieratul întrebării... -Venși, Noane?... Și-l adușăși și p-asta? Îmi îndrept spinarea și trag de gît, să par mai înalt, apoi

lăsînd un zîmbet ușor să-mi lunece din colțul gurii, îl privesc fără frică și-o las pe maica mare să-i răspundă... -Îl adușăși și pă el... și mîinile ei cu pielea zbîrcită de vreme și de muncă mă împing mai în față, voind să arate că sînt mare și că pot plivi o zi-ntreagă. Apoi mă trage mai aproape de ea și-și lăsă o mînă pe umerii mei, așteptînd hotărîrea șefului.... -Auz', Noane, nu-m' place!... Adică, dacă tu... și Enache nu-i mai spune ce știa toată lumea, că maica-mare era și iute de mînă și foarte pricepută și, mai în fiecare zi, îi dădea unu-doi copii mai mari să-i învețe să plivească... Acu' vîi cu toț' nepoți?... Păi plivește asta?... și un zîmbet acru îi însoțește privirea care mă învăluie cu dispreț, cu neîncredere sau cu amîndouă?... Nu știe, așa-i? Și eu tre' să-l plătesc ca pă tine!..., nu-i așa? Acu', vez' bine că am și eu răspundere. Dacă vine dom' brigadier și nu-i place, eh?... E dă vină Noane?... Nu!... Enache!... -Ei, lasă, domn' Enache, că mă știe domn' brigadier și l-oi învăța și pă el, cum i-am învățat și p'ailanț'. Îl iau cu rîndu' pîntre mine și Marița, îi măi arată și ea... Lasă, că e și el năcăjit! Și nu cred că ultimul cuvînt, prea cunoscut în lumea satului în care erau destui copii necăjiți ca și mine, să fi avut darul să-l convingă pe Enache, ci mai degrabă... domn..., da!..., că imediat ce l-a auzit, șeful s-a uitat altfel la maica-mare și la mine și eu nu înțelegeam de unde și de ce are cuvîntul ăsta atîta putere? Era cumva vrăjit ca acelea pe care le folosea în descîntecele ei? Dar acum nu-i descîntase nici măcar de deochi, îi zisese domn' Enache, atît!... Și el primise cuvîntul ca pe o adiere răcoroasă prinsă de nările umflate de parfumul unei flori ori al unei bucăți de carne friptă... -Treaba ta!... Da' dacă l-oi găsi durmind sub punte, ți-l trimet acasă, să nu zîci nimic!... Adevărul e că după prînz, unii copii se fereau de lipărul de soare ascunzîndu-se sub punțile mai bogate-n lăstari și uitau să mai plivească. Ieșeau repede cînd vreunul mai atent vedea că vine Enache. Maica-mare n-a zis nimic sau a zis, nu mai știu, vîzînd